

METKOVIĆ 600 GODINA (1422. – 2022.)

Stručno-znanstveni skup uz 600. obljetnicu prvoga spominjanja Metkovića, Metković, 9. – 12. lipnja 2022.

Dva retka iz 1422. u nizu pritužbi na postupanje carinika u kojima stoji *flummaria Narenti subtus Metchovich* (na rijeci Neretvi pred Metkovićem) ucrtali su Metković na historiografsku kartu. Ser Mato Getaldić (*ser Matheo de Gethaldo*) potužio se dubrovačkom knezu Vlaha Sorgu (*Blasio de Sorgho*) na Petra Primića i Stanihnu Sladinovića (*contra Petrum de Primo et Stanichnam Sladinovich*). Spomenuti je dokument, koliko je poznato onomastičaru Domagoju Vidoviću, prvi uočio 1937. srpski povjesničar Mihailo Dinić u članku »Trg Drijeva i okolina u srednjem vijeku«. Cjelokupan dokument i njegov prijevod na latinski 1982. objavljuje povjesničar Ivan Jurić. Ove se godine tako nije samo obilježilo prvo spominjanje, nego i 85. obljetnica pronalaska i 40. obljetnica prijevoda toga važnoga dokumenta za sam Metković, o čemu detaljno, upućeno i pitko upućuje Vidović u članku »Sretan ti 600. rođendan, rodni grade«, objavljenom na lokalnom portalu, *likemetkovic.hr*, točno na datum naveden i u samome dokumentu, 17. siječnja.

Od 8. do 12. lipnja 2022. u Gradskom kulturnom središtu Metković održana je i središnja manifestacija obljetničke godine u organizaciji Grada Metkovića, Sveučilišta u Zadru i Sveučilišta u Dubrovniku. Riječ je o stručno-znanstvenom skupu pripremanom dvije godine. *Metković 600 godina (1422. – 2022.)* okupio je ugledne istraživače metkovskoga podrijetla, poznavatelje lokalne povijesti, entuzijaste, kulturne djelatnike, tuzemne i međunarodne znanstvenike različitih profila (od geologije, arheologije, geografije, antropologije, demografije, povijesti umjetnosti do agronomije), čija je tematska okosnica logično bila usko povezana sa samim gradom. Gluščević se u pozdravnom govoru na otvaranju dotaknuo dokumenta iz 1422., koji se i danas čuva u dubrovačkom arhivu, istaknuvši da će očekivani zbornik s osamdesetak izlagača zasigurno premašiti tisuću stranica. Doko je pak u obraćanju izrazio zahvalnost svima koji su na bilo koji način doprinijeli promociji i ugledu Metkovića, posebno se osvrnuvši na Jurića, ali i buduće generacije za koje će planirani zbornik zasigurno biti vrijedna ostavština. Dobrosravić je Metković spomenuo kao temeljni grad u županiji, uz Dubrovnik, sa željom da se s ulaganjima i projektima još čvršće povezuje neretvanska dolina i krajnji jug Hrvatske.

Ambiciozno osmišljen skup obuhvaćao je tematski raznorodna područja i cjelodnevne rasprave (u jednom danu otprilike se moglo odslušati 25 predavanja). S obzirom na zavidan obim skupa, navest će se tek određene teme i izlagači, ali i spomenuti kako su na skupu bila predviđena izlaganja Luka Paljetka, Daniela Rafaelića i Vinicija B. Lupisa do kojih spletom okolnosti nije došlo. Naime, već su se prvoga dana, 9. lipnja 2022., sugrađani tijekom sesija upoznali s arheološkim nalazištima (Smiljan Gluščević i Snježana Vasilj), geologijom i hidrogeologijom (Ivo Velić i Josipa Velić; Nino Krvavica, Igor Ružić i Andrea Tadić; Ivan Sondi, Stanko Ružičić i Goran Durn; Jure Margeta), inovativnim sustavima u poljoprivredi (Mladen Jurišić; Domagoj Zimmer), razvojem turizma (Magdalena Medar-Ujdur), djelovanjem muzeja Naron (Toni Glučina), metkovskim toponimima (Domagoj Vidović), bunarima (Markica Vuica), zgradom pošte (Miljenka Manenica i Ilija Volarević), poviješću osnovnoga školstva (Božena Nikoletić, Ivana Čarapina), kazališta (Anđela Vidović), likovnosti, s posebnim naglaskom na Vladimira Becića (Tajana Vrhovec Škalamera), sporta (Božidar Lovrić i Ivo Veraja; Ivica Puljan), arhivima od stranaca za vrijeme Austro-Ugarske (Jadranka Šunde Gluščević) te javnim bilježnicima (Paulina Šiljeg).

Drugi dan, 10. lipnja, uz sad već standardnu lokalnu povijest i mjesta memorije od običaja povezanih uz sprovode (Denis Vekić i Ivo Veraja), zgradu kina (Milan Kapović), gimnazijsko školstvo (Vanja Gabrić i Jozo Jurković), park (Smiljan Gluščević i Mirna Petricoli), pučke pobožnosti (fra Domagoj Volarević; Marija Jerković), GIS pristup hijerarhiji naselja (Ante Šiljeg, Ivan Marić, Krešimir Kuran i Ivan Takalić), elektrifikaciju (Mario Gabrić), specifičnosti i promjene lokalnoga govora (Perina Vukša Nahod), imali smo prilike čuti i dvoje doajena metkovske povijesti i etnologije – mons. dr. Milu Vidovića, crkvenoga povjesničara i nekadašnjega ravnatelja Nadbiskupijske klasične gimnazije »Don Frane Bulić« u Splitu, te Radojku Bagur, nastavnicu likovne kulture s izraženim interesom za istraživanja narodnih nošnji te duboko uključenu u sve kulturne sfere grada, ujedno nagrađenu za odgojno-obrazovni rad, unapređivanje nastave, rezultate u njegovanju kulturne baštine i odgoju mladih. Različitih senzibiliteta i interesa oboje su utjelovljenja nezanemarivoga društvenoga kapitala koje je grad nekoć itekako imao, a danas još baštini.

Završnica, 11. lipnja, obilježena je ulogom Matice hrvatske i njezina ogranka u Metkoviću u društvenom razvoju (Božidar Lovrić), muzeologijom u kontekstu Prirodoslovnoga muzeja Metković (Ivana Baće), ponovno poviješću školstva (Zrinka Radunić i Trpimir Jurić), poviješću glazbe i zaboravom Klementa Viskovića (Darko Matičević), duhanskom stanicom (Ivan Vukojević), suvremenom demografijom (Damir Magaš; Snježana Mrđen i Silvija Šiljeg), mostogradnjom (Željko Žderić) i nautičkim turizmom (Dragan Tolić). Arheolog Emilio Marin, u govoru o kulturnim vezama te važnosti Metkovića za hrvatsku kulturu, naglasio je koliko je bila nužna financijska potpora u istraživanjima, odnosno ulaganje, i koliki zalog imamo

danas u obliku jedinstvenoga *in situ* muzeja u Vidu. Nenačete teme na izlaganjima, poput književnosti (primjerice, pjesnički odjeci Ivana Slamniga, Stojana Vučićevića ili Vladimira Pavlovića), povijesti knjižnice, trgovinskoga giganta »Razvitka«, arhitekture i urbanizma, pa i turističkoga potencijala gubavih kuća (leprozorij iz nedavne prošlosti, 1905), svjedoče kako je Metković od zanemarive uloge do početka XIX. stoljeća trgovinskim razvojem te priljevom stranaca sukcesivno profitirao.

Skup je podsjetio i na bolnu činjenicu promjene u strukturi stanovništva. Sam prostor u kojem se skup održavao svjedoči kako nekad u kulturi samoga grada ništa nije bilo prepušteno slučajnosti. Punokrvni kazališni čovjek i arhitekt Aleksandar Freudenreich projektirao je tad buduću pozornicu i gledalište, završenu nakon silnih napora 1977. Danas je prostor polivalentan i višefunkcionalan te bi mu pozavidjeli mnogi hrvatski gradovi. Ukratko, inzistiranjem na dostojnoj proslavi koja nadilazi plitku medijsku reprezentaciju grada lađa i mandarina, Metković, osim poštanske markice koju je već dobio, očekuje i važan nadolazeći zbornik. Ali i šira obveza da se na solidnim građanskim temeljima ipak sustavnije poradi na razvijanju nužno povezanih obrazovnih i kulturnih politika jer, nadovezujući se na Tainea, čovjek izvan mjesta ne postoji.

ANDELA VIDOVIĆ

Članci su dostupni pod licencijom Creative Commons: Imenovanje-Nekomercijalno (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>). Sadržaj smijete umnožavati, distribuirati, priopćavati javnosti i prerađivati ga, uz obvezno navođenje autorstva, te ga koristiti samo u nekomercijalne svrhe.